08/03/2020

Η χριστιανική θριαμβική εορτή και η αναστήλωση των εικόνων

/ Επικαιρότητα

Με την ονομασία Κυριακή της Ορθοδοξίας αναφέρεται από τους χρόνους της εικονομαχίας στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία η πρώτη Κυριακή της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, η οποία πρωτοκαθιερώθηκε από τα μέσα του 9ου αιώνα.

Η Κυριακή της Ορθοδοξίας αποτελεί ιδιαίτερη χριστιανική θριαμβική εορτή, σε ανάμνηση της οριστικής αναστήλωσης των ιερών και σεπτών εικόνων στη Βασιλεύουσα από την Αυτοκράτειρα Θεοδώρα το 842, οπότε και έπαψε από το γεγονός αυτό ο μακροχρόνιος σάλος που είχε δημιουργηθεί εκ του ζητήματος των εικόνων. Στην Κωνσταντινούπολη, η αναστήλωση των εικόνων εορτάσθηκε το έτος εκείνο με λαμπρό πανηγυρισμό και λιτανεία με μεγάλη πομπή και αναθεματίστηκαν οι εικονομάχοι, συλλήβδην οι αιρετικοί και όλοι οι αναθεματισθέντες από τις Οικουμενικές Συνόδους. Στο τέλος μνημονεύθηκαν και

όλοι οι «αθλητές» της ευσέβειας και της ορθόδοξης πίστης.

Έτσι, σε ανάμνηση εκείνου του θριάμβου της Ορθοδοξίας κάθε χρόνο επαναλαμβανόταν στην Κωνσταντινούπολη και σε άλλες μεγάλες πόλεις της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας η τελετή αυτή κατά τον ακόλουθο τρόπο: Ο κλήρος (ενδημούντες και παρεπιδημούντες) μαζί με τους μοναχούς που πρωτοστάτησαν στους αγώνες υπέρ των εικόνων τελούσαν «παννύχιον υμνολογίαν» στον Ιερό Ναό της Θεοτόκου των Βλαχερνών, στο τέλος της οποίας ακολουθούσε λαμπρή λιτανεία στη Μεγάλη Εκκλησία, όπου παρίστατο ο Αυτοκράτορας.

Σήμερα, σε ανάμνηση της αναστήλωσης των εικόνων, εορτάζεται σε ολους τους χριστιανικούς ναούς η «Κυριακή της Ορθοδοξίας» κατά την πρώτη Κυριακή των Νηστειών, δηλαδή 42 μέρες πριν το Πάσχα. Κατά τη λειτουργία αναγιγνώσκεται με ιδιαίτερη έμφαση περικοπή εκ της προς Εβραίους επιστολής (ια’:24-26, και 32-40), όπου εκτίθενται οι αγώνες των αγίων ανδρών της Παλαιάς Διαθήκης υπέρ της πίστεως, καθώς επίσης και περικοπή από το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο (α’ 40 κ.έ.), όπου ιστορείται η κλήση του Φιλίππου και Ναθαναήλ που ομολόγησαν τον Ιησού Χριστό ως υιόν του Θεού «Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ».

Ιδιαίτερα στην Ελλάδα, από Βασιλείας του Γεωργίου του Α’, καθιερώθηκε την Κυριακή της Ορθοδοξίας να προσέρχεται ο Βασιλεύς στη Μητρόπολη Αθηνών και να απαγγέλλει παρά το Δεσποτικό το Σύμβολο της Πίστεως. Το αυτοκρατορικό αυτό έθιμο, έφθασε μέχρι των ημερών μας επί Βασιλέως Κωνσταντίνου Β’, το οποίο μετά την μεταπολίτευση συνεχίζεται από τον εκάστοτε πρόεδρο της δημοκρατίας.